

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 3Tdo/16/2020
Identifikačné číslo spisu: 6118010824
Dátum vydania rozhodnutia: 09.12.2020
Meno a priezvisko: JUDr. Ivetta Macejková
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2020:6118010824.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z jeho predsedníčky JUDr. Ivety Macejkovej, PhD., LL.M. a sudcov JUDr. Jany Serbovej a JUDr. Martina Bargela na neverejnom zasadnutí konanom 9.decembra 2020 v Bratislave, v trestnej veci obvineného O. F. pre zločin porušovania povinnosti pri správe cudzieho majetku podľa § 237 ods. 1, ods. 3 písm. a) Trestného zákona, o dovolaní generálneho prokurátora podanom proti uzneseniu Krajského súdu v Banskej Bystrici, sp. zn. 4To/19/2019 z 28. marca 2019, takto

rozhodol:

Podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku dovolanie generálneho prokurátora Slovenskej republiky o d m i e t a.

Odôvodnenie

Okresný súd Banská Bystrica (ďalej aj len „okresný súd“ alebo „súd prvého stupňa“) uznesením, sp. zn. 4T/64/2018 z 23. januára 2019 rozhodol tak, že postupom podľa § 281 ods. 1 Trestného poriadku s poukazom na § 9 ods. 1 písm. f) Trestného poriadku zastavil trestné stíhanie obvineného O. F., nar. XX. E. XXXX v Z., trvale bytom V., R. XXXX/XX (ďalej aj len „obvinený“), vedené pre zločin porušovania povinnosti pri správe cudzieho majetku podľa § 237 ods. 1, ods. 3 písm. a) Trestného zákona, ktorého sa mal dopustiť na tom skutkovom základe, že

- ako osoba oprávnená disponovať s účtom spoločnosti C. a.s., IČO: XX XXX XXX, so sídlom B. M. XX, L. L., vedenom v V. L. a .s., IBAN: R., bez právneho dôvodu uskutočnil dňa 18.05.2018 prevod finančných prostriedkov spoločnosti C. a .s. vo výške 30.000,- € z tohto účtu na svoj účet vedený v V. L. a.s. IBAN: R., s poznámkou „B.“ a dňa 21.05.2018 prevod finančných prostriedkov spoločnosti C. a.s. vo výške 30.000,- € z tohto účtu na svoj účet vedený v V. L. a.s. IBAN: R., s poznámkou „B.“, čím si neoprávnene prisvojil cudziu veca poškodenému C. a.s., IČO: XX XXX XXX, so sídlom B. M. XX, L. L. tak spôsobil škodu vo výške 60.000,- €,

pre neprípustnosť trestného stíhania podmieneného súhlasom poškodeného, pretože súhlas poškodeného - spoločnosti C. a.s., IČO: XX XXX XXX, so sídlom v L. L., B. M. XX, nebol daný.

Krajský súd v Banskej Bystrici (ďalej aj len „krajský súd“ alebo „odvolací súd“) ako sťažnostný súd rozhodujúci na podklade sťažnosti podanej prokurátorom proti uzneseniu okresného súdu rozhodol uznesením, sp. zn. 4To/19/2019 z 23. januára 2019 tak, že sťažnosť prokurátora postupom podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku zamietol.

Proti uzneseniu krajského súdu podal dovolanie generálny prokurátor Slovenskej republiky v zastúpení prvou námestníčkou generálneho prokurátora Slovenskej republiky (ďalej aj len „generálny prokurátor“) a to s poukazom na údajné naplnenie dôvodu dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku (rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia; správnosť a úplnosť zisteného skutku však dovolací súd nemôže skúmať a meniť).

Čo sa týka samotného obsahu generálnym prokurátorom podaného dovolania, tento úvodom vo všeobecnosti zrekapituloval procesný dej predchádzajúci vydaniu dovolaním napadnutého uznesenia krajského súdu a to s osobitným dôrazom na právnu argumentáciu, ktorou sa spravovali pri vydaní dotknutých uznesení skôr vo veci konajúce a rozhodujúce súdy. V tejto súvislosti generálny prokurátor osobitne poukázal na skutočnosť, že okresný súd 22. októbra 2019 doručil príslušnej okresnej prokuratúre upovedomenie o zmene právnej kvalifikácie, ktorá spočívala v tom, že skutok pre ktorý bola podaná obžaloba bude ďalej posudzovať ako zločin porušovania povinnosti pri správe cudzieho majetku podľa § 237 ods. 1, ods. 3 písm. a) Trestného zákona. Generálny prokurátor s odkazom na takto podrobne znovu prezentovaný priebeh trestného konania vyjadril názor, že uznesením krajského súdu bol porušený zákon v ustanoveniach § 193 ods. 1 písm. c), § 281 ods. 1, § 9 ods. 1 písm. f), § 211 ods. 1 Trestného poriadku, ako aj § 213 ods. 1 písm. a), ods. 3 písm. a) Trestného zákona, a síce v prospech obvineného O. F., nakoľko rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku a nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia [§ 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku].

V nadväznosti na uvedené podrobil generálny prokurátor osobitnému rozboru obsah § 211 ods. 1 a nasl. Trestného poriadku a pomerne obsiahlym spôsobom tento pojem následne vyložil v kontexte predmetnej trestnej veci. V tomto zmysle je poškodenou právnická osoba C., a.s., pričom z výpisu z Obchodného registra vyplýva, že za spoločnosť C., a.s. koná a podpisuje predseda predstavenstva Ing. H. L., spoločne s podpredsedom predstavenstva O. F.. Dňa 22. mája 2018 podal v danej trestnej veci trestné oznámenie Ing. H. L. ako predseda predstavenstva a generálny riaditeľ spoločnosti C., a.s., ktorý bol po vznesení obvinenia O. F. vypočutý ako svedok - poškodený, pričom na začiatku výsluchu uviedol, že k obvinenému nie je v žiadnom príbuzenskom pomere alebo inom obdobnom pomere. I keď okresný súd odôvodnil nutnosť súhlasu poškodenej právnickej osoby s trestným stíhaním aj s poukazom na súdnu prax, podľa ktorej v prípade trestných činov uvedených v § 211 ods. 1 Trestného poriadku, keď sa jedná o osobu poškodeného ako právnickej osoby, je súhlas poškodeného nutný, išlo v zmieňovaných prípadoch o odlišné prípady. Jednalo sa o poškodeného - právnickú osobu, zastúpenú štatutárnym orgánom, ktorý bol vo vzťahu k osobe páchatela osobou blízkou podľa § 127 ods. 4 Trestného zákona (syn, manžel, dobrý blízky priateľ a rodinný známy). Z toho vyplýva, že obvinený O. F. nie je vo vzťahu k poškodenej - právnickej osobe (akciovej spoločnosti) osobou, voči ktorej by poškodený Ing. L. ako štatutárny zástupca spoločnosti mal ako svedok právo odoprieť výpoveď. Obvinený teda nie je blízkou osobou, ktorá je vo vzťahu k Ing. L. a označenej poškodenej právnickej osobe. Ak mal okresný súd za to, že osoba, ktorá v prípravnom konaní konala za poškodeného, konať nemohla resp. nemala, mal podľa § 48 ods. 3 Trestného poriadku ustanoviť poškodenej spoločnosti opatrovníka a u tohto následne, ak by to považoval za nevyhnutné, zisťovať či súhlasí s trestným stíhaním. Generálny prokurátor dodal, že s poukazom na uvedené však zastáva názor, že súhlas poškodeného s trestným stíhaním v danom prípade nebol potrebný.

Generálny prokurátor zároveň skonštatoval, že v danom prípade neprichádza do úvahy ani aplikovanie zásady „ultima ratio“. Ide totiž o skutok zločinu sprenevery podľa § 213 ods. 1, ods. 3 písm. a) Trestného zákona. Dotknutá zásada je však s poukazom na platnú právnu teóriu a ustálenú rozhodovaciu

činnosť súdov (R 96/2014), podľa ktorých možno zásadu „ultima ratio“ uplatniť len prostredníctvom materiálneho korektívu v rozsahu § 10 ods. 2 Trestného zákona, t. j. v zmysle platnej a účinnej zákonnej úpravy len pri prečinoch.

Čo sa týka skôr zmieňovanej zmeny právnej kvalifikácie, tak ako ju vykonal okresný súd, generálny prokurátor poznamenal, že v danej trestnej veci obvinený ako osoba oprávnená disponovať s účtom spoločnosti C. a.s. neoprávnene - bez právneho dôvodu uskutočnil prevod peňažných prostriedkov na svoj účet, čím spoločnosti C., a.s. spôsobil škodu vo výške 60.000,00 Euro.

Podľa § 237 ods. 1, ods. 3 písm. a) Trestného zákona zločinu porušovania povinnosti pri správe cudzieho majetku sa dopustí ten, kto inému spôsobí značnú škodu tým, že poruší všeobecne záväzným právnym predpisom ustanovenú povinnosť uloženú právoplatným rozhodnutím súdu alebo vyplývajúcu o zmluvy opatrovať alebo spravovať cudzí majetok.

Podľa § 213 ods. 1, ods. 3 písm. a) Trestného zákona zločinu sprenevery sa dopustí ten, kto si prisvojí cudziu vec, ktorá mu bola zverená a spôsobí tak na cudzom majetku značnú škodu.

Podľa platnej judikatúry ustanovenie o trestnom čine porušovania povinnosti pri správe cudzieho majetku podľa § 237 Trestného zákona sa vzťahuje na osoby, ktorým bolo zverené opatrovanie alebo správa cudzieho majetku a uplatní sa tam, kde nebolo preukázané, že by vo svojej funkcii obohatili seba alebo iného, ale preukáže sa iba spôsobenie škody. V tom zmysle je potom § 237 Trestného zákona potrebné vnímať subsidiárne k ustanoveniu o trestnom čine sprenevery podľa § 248 Trestného zákona. Ak si teda páchatel prisvojí vec z cudzieho majetku, ktorý bol povinný opatrovať alebo spravovať, dopustí sa trestného činu sprenevery a nie trestného činu porušovania povinnosti pri správe cudzieho majetku. S poukazom na uvedené generálny prokurátor skonštatoval, že zmena právnej kvalifikácie, tak ako bola vykonaná okresným súdom, je nezákonná a neopodstatnená. Na základe vyššie uvádzaných argumentov má generálny prokurátor za to, že zmena právnej kvalifikácie skutku bola neopodstatnená a nezákonná.

Riadiac sa uvedeným generálny prokurátor uzatvoril, že má za to, že skutkový stav, ktorý bol ustálený vykonaným dokazovaním v prípravnom konaní nebol po právnej stránke prvostupňovým súdom a ani odvolacím súdom správne posúdený. Krajský súd nepostupoval správne, keď podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku zamietol sťažnosť okresného prokurátora proti uzneseniu okresného súdu, ktorým bolo podľa § 281 ods. 1 Trestného poriadku z dôvodov podľa § 9 ods. 1 písm. f) Trestného poriadku zastavené trestné stíhanie obvineného O. F.. Rovnako tak nie je možné aplikovať ani § 371 ods. 5 Trestného poriadku, nakoľko v danej trestnej veci ide o také porušenie zákona, ktoré zásadne ovplyvnilo postavenie obvineného.

Na podklade uvedeného generálny prokurátor navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodol na podklade ním podaného dovolania tak, že

- podľa § 386 ods. 1 Trestného poriadku vysloví, že uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 4To/19/2019 z 28. marca 2019 a konaním, ktoré mu predchádzalo bol porušený zákon v ustanoveniach § 193 ods. 1 písm. c), § 281 ods. 1, § 9 ods. 1 písm. f) a § 211 ods. 1 Trestného poriadku a v ustanovení § 213 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku,
- podľa § 386 ods. 2 Trestného poriadku zruší uznesenie Krajského súdu v Banskej Bystrici, sp. zn. 4To/19/2019 z 28. marca 2019 a uznesenie Okresného súdu Banská Bystrica, sp. zn. 4T/64/2018 a napokon
- podľa § 388 ods. 1 Trestného poriadku prikáže Okresnému súdu Banská Bystrica, aby vec v potrebnom rozsahu znovu prerokoval a rozhodol.

K dovolaniu generálneho prokurátora sa vyjadril prostredníctvom obhajcu aj obvinený O. F.. Prioritne zdôraznil, že právne úvahy generálneho prokurátora nie sú správne. Podstatou dovolania je zrejmé, že generálny prokurátor nevytýka v podanom dovolaní hmotnoprávne pochybenia, ale naopak

procesnoprávny postup súdu, čím nie je naplnený dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku. Pokiaľ ďalej generálny prokurátor napáda ako nezákonný postup súdu, keď po podaní obžaloby zmenil právnu kvalifikáciu skutku oproti podanej obžalobe, ide nesporne o hmotnoprávnu námietku. Polemika generálneho prokurátora o správnosti tej či onej kvalifikácie skutku je podľa názoru obvineného v danej veci irelevantná, nakoľko pri oboch kvalifikovaných skutkových podstatách Trestný zákon umožňuje uložiť trest odňatia slobody v totožnej výmere 3 (tri) až 10 (desať) rokov. Pri oboch dotknutých trestných činoch je zároveň podľa § 211 ods. 1 Trestného poriadku vyžadovaný súhlas poškodeného. Možno teda uzavrieť, že pri oboch právnych kvalifikáciách by postavenie obvineného bolo v zásade rovnaké. Pokiaľ by táto dovolacia námietka bola spôsobilá naplniť dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku v zmysle citovaného nemožno citovaný dovolací dôvod použiť práve s poukazom na znenie § 371 ods. 5 Trestného poriadku, nakoľko i prípadné zistenie porušenia zákona by zásadne neovplyvnilo postavenie obvineného. Ďalšie úvahy generálneho prokurátora týkajúce sa najmä zásady „ultima ratio“ obvinený označil za nedôvodné, lebo označená zásada nebola podstatná pre rozhodovanie vo veci, ako ani dôvodom pre zastavenie trestného stíhania. Obvinený záverom skonštatoval, že tak uznesenie okresného súdu, ako aj krajského súdu sú po právnej a vecnej stránke správne a vady vytýkané generálnym prokurátorom nie je možné napadnúť na základe žiadneho z dôvodov dovolania uvedených v § 371 a nasl. Trestného poriadku.

S poukazom na uvedené obvinený navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie generálneho prokurátora postupom podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku odmietol.

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 377 Trestného poriadku) zistil, že dovolanie je prípustné [§ 368 ods. 1, ods. 2 písm. c) Trestného poriadku], bolo podané oprávnenou osobou [§ 369 ods. 2 písm. a) Trestného poriadku], v zákonom stanovenej lehote (§ 370 ods. 1 Trestného poriadku), na mieste, kde možno tento mimoriadny opravný prostriedok podať (§ 370 ods. 3 Trestného poriadku), obsahuje odôvodnenie (§ 374 ods. 1, ods. 2 Trestného poriadku) a dospel k záveru, že nie je možné o dovolaní rozhodnúť v súlade s návrhom generálneho prokurátora pretože je zrejmé, dôvod dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku splnený nebol, a to riadiac sa nasledovným:

Úvodom najvyšší súd vo vzťahu ku skutkovej podstate dovolacieho dôvodu označeného obvineným pripomína, že v dovolacom konaní nie je dovolací súd oprávnený preskúmať správnosť a úplnosť zisteného skutku [veta za bodkočiarkou § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku] - samozrejme vyjmúc takú procesnú situáciu, ak je osobou podávajúcou dovolanie minister spravodlivosti v rámci jeho dispozičnej právomoci zverenej § 371 ods. 3 Trestného poriadku. Skutkový stav môže najvyšší súd teda zo skutkového hľadiska hodnotiť skutočne len pomerne izolovaným prístupom a to síce, či skutok alebo iné okolnosti skutkovej povahy boli správne právne posúdené; teda či boli právne kvalifikované v súlade s príslušnými ustanoveniami hmotného práva.

Preto v dovolacom konaní na podklade mimoriadneho opravného prostriedku v zásade nemožno preverovať úplnosť vykonaného dokazovania a správnosť hodnotenia jednotlivých dôkazov - výnimkou je len už naposledy označené ustanovenie Trestného poriadku - nakoľko tieto predstavujú otázky upravené normami procesného práva, ktoré nie sú hmotnoprávnej povahy. Uvedený záver zodpovedá skutočnosti, že dovolanie je mimoriadnym opravným prostriedkom a rozhoduje o ňom najvyšší súd už v tretej inštancii, kde nemožno znovu vytvárať, či meniť skutkové zistenia. S ohľadom na citované nemôže najvyšší súd teda ani ďalej spochybňovať skutkové zistenia, prehodnocovať vykonané dôkazy a ich hodnotenie, nakoľko uvedená činnosť je zákonom zverenou doménou, ba priam privilegiom v konaní pred súdmi nižšej inštancie.

Vyššie načrtnuté predpoklady naplnenia materiálnych charakteristík dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku síce rovnako môže vystihovať aj iné hmotnoprávne pochybenie, než posúdenie týkajúce sa právnej kvalifikácie skutku, a to posúdenie inej okolnosti relevantnej pre odraz skutku tak, ako je tento vyjadrený v skutkovej vete v spojení s právnou vetou.

Najvyšší súd však v súvislosti s trestnou vecou obvineného a na to nadväzujúcou právnou argumentáciou obsiahnutou v podanom dovolaní zvyrazňuje, že pod nesprávne právne posúdenie skutku ako dôvodu pre podanie dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku je potrebné subsumovať napríklad situáciu, ak skutkové okolnosti vyjadrené v skutkovej vete budú síce vyjadrovať naplnenie skutkovej podstaty niektorého trestného činu, avšak použitá právna kvalifikácia (obsiahnutá naproti uvedenému vo vete právnej) bude popisovať iný trestný čin, prípadne s iným trestným činom bude zameniteľná.

Ak ide o konkrétne námietky uplatňované generálnym prokurátorom v súvislosti s dôvodom dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku, tak k nim treba najskôr poznamenať, že v rozhodovacej činnosti najvyššieho súdu nebýva častým javom, že subjekty podávajúce dovolanie odôvodňujú naplnenie tohto dovolacieho dôvodu námietkami právneho charakteru tak, ako je tomu v trestnej veci predstavujúcej predmet prieskumu dovolacím súdom. Práve naopak, vo veľkej väčšine prípadov sa dovolatelia, domáhajúc sa naplnenia naposledy uvedeného ustanovenia Trestného poriadku napriek jeho výslovnému zneniu snažia vo všeobecnosti skôr brojiť proti ustáleným skutkovým zisteniam a záverom, ktoré sú pritom pre dovolací súd záväzné a obvinenými zásadne prostredníctvom podania dovolania prakticky nenapadnuteľné.

Čo sa však už samotnej vecnej opodstatnenosti týchto námietok týka, najvyšší súd sa nemohol stotožniť s právnym záverom prezentovaným generálnym prokurátorom v odôvodnení podaného dovolania.

Dovolacie námietky generálneho prokurátora možno čo do vecnej podstaty pre prehľadnosť rozdeliť do dvoch kategórii:

1/ neexistenciu takého vzťahu medzi poškodenou spoločnosťou C., a.s. a obvineným, ktorý by bol čo do intenzity porovnateľný so vzťahom obdobným blízkej osobe podľa § 127 ods. 4 Trestného zákona,

2/ nesprávnosť právnej kvalifikácie zisteného skutku, s ktorým je spojená pod otázkou správnosti aplikácie zásady „ultima ratio“.

Najvyšší súd má prioritne za to, že je v tejto súvislosti potrebné poukázať na obsah odôvodnenia uznesenia okresného súdu, ktorý pomerne podrobne vysvetlil potrebu aplikácie § 211 ods. 1 a 2 Trestného poriadku v kontexte predmetnej trestnej veci.

Podľa § 211 ods. 1 Trestného poriadku, trestné stíhanie pre trestný čin ublíženia na zdraví podľa § 157 a § 158, ohrozovania pohlavnou chorobou podľa § 167, neposkytnutia pomoci podľa § 177 a § 178, porušovania domovej slobody podľa § 194, ochrany súkromia v obydlí podľa § 194a, porušovania tajomstva prepravovaných správ podľa § 196 a § 197, krádeže podľa § 212, sprenevery podľa § 213, neoprávneného užívania cudzej veci podľa § 215, neoprávneného používania cudzieho motorového vozidla podľa § 216 a § 217, neoprávneného zásahu do práva k domu, bytu alebo nebytovému priestoru podľa § 218, neoprávneného vyrobenia a používania platobného prostriedku, elektronických peňazí alebo inej platobnej karty podľa § 219, podvodu podľa § 221, podielníctva podľa § 231 a § 232, úžery podľa § 235, zatajenia veci podľa § 236, porušovania povinností pri správe cudzieho majetku podľa § 237 a § 238, poškodzovania veriteľa podľa § 239, zvýhodňovania veriteľa podľa § 240, poškodzovania cudzej veci podľa § 245 a § 246, poškodenia a zneužitia záznamu na nosiči informácií podľa § 247, porušovania autorského práva podľa § 283, krivého obvinenia podľa § 345, nebezpečného prenasledovania podľa § 360a, ohovárania podľa § 373, poškodzovania cudzích práv podľa § 375 Trestného zákona proti tomu, kto je vo vzťahu k poškodenému osobou, voči ktorej by mal poškodený ako svedok právo odoprieť výpoveď, ako aj pre trestný čin opilstva podľa § 363, ak inak vykazuje znaky skutkovej podstaty niektorého z týchto trestných činov, možno začať a v už začatom trestnom stíhaní pokračovať iba so súhlasom poškodeného. Ak je poškodených jedným skutkom niekoľko, stačí súhlas len jedného z nich.

Ustanovenie § 211 ods. 1 a nasl. Trestného poriadku je v spojení s obvineným uplatňovaným dovolacím dôvodom podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku potrebné vykladať tak, že ide o prelom do

zásady legality a oficiality (§ 2 ods. 5 a 6 Trestného poriadku), pre splnenie ktorého zákon požaduje súčasné (kumulatívne) splnenie nasledovných podmienok:

a) záujem poškodeného, ktorý má blízky vzťah k páchatelovi trestného činu označeného v § 211 ods. 1 Trestného zákona na potrestaní práve tohto páchatel'a, pričom tento záujem je čo do intenzity rovnaký s právom odoprieť vypovedať proti takej osobe podľa § 130 ods. 1, ods. 2 Trestného poriadku - teda právom poškodeného vyjadreným ako jeho záujem netrestať takeého páchatel'a, ktorého trestný postih by pre poškodeného právom predstavoval vlastnú ujmu,

b) musí ísť o niektorý z taxatívne uvedených trestných činov tak, ako sú tieto presne označené v § 211 ods. 1 Trestného zákona a napokon

c) nesmie ísť o trestný čin, ktorým bola spôsobená smrť alebo poškodeným je štát, obec, vyšší územný celok, právnická osoba s majetkovou účasťou štátu alebo právnická osoba, ktorá hospodári s verejnými financiami.

Podľa § 130 ods. 1 Trestného poriadku právo odoprieť výpoveď ako svedok má príbuzný obvineného v priamom rade, jeho súrodeneц, osvojiteľ, osvojenec, manžel a druh. Ak je obvinených viac a svedok je v uvedenom pomere len k niektorému z nich, má právo odoprieť výpoveď ohľadne iných obvinených len vtedy, keď nemožno oddeliť výpoveď, ktorá sa ich týka, od výpovede týkajúcej sa obvineného, s ktorým je svedok v tomto pomere.

Podľa § 130 ods. 2 Trestného poriadku svedok je oprávnený odoprieť vypovedať, ak by výpoveďou spôsobil nebezpečenstvo trestného stíhania sebe, svojmu príbuznému v priamom rade, svojmu súrodencovi, osvojiteľovi, osvojenecovi, manželovi alebo druhovi, alebo iným osobám v rodinnom alebo obdobnom pomere, ktorých ujmu by právom pociťoval ako vlastnú ujmu. Svedok je oprávnený odoprieť vypovedať aj vtedy, ak by výpoveďou porušil spovedné tajomstvo alebo tajomstvo informácie, ktorá mu bola zverená ústne alebo písomne pod podmienkou mlčanlivosti ako osobe poverenej pastoračnou starostlivosťou.

Podľa § 127 ods. 4 Trestného zákona sa blízkou osobou sa na účely tohto zákona rozumie príbuzný v priamom pokolení, osvojiteľ, osvojenec, súrodeneц a manžel; iné osoby v rodinnom alebo obdobnom pomere sa pokladajú za navzájom blízke osoby len vtedy, ak by ujmu, ktorú utrpela jedna z nich, druhá právom pociťovala ako ujmu vlastnú.

Okresný súd postupoval správne, ak v prvom rade považoval za potrebné predbežne vyriešiť otázku, či môže súhlas poškodeného s trestným stíhaním udeliť aj poškodená právnická osoba (okrem negatívne vymedzeného okruhu právnických osôb v § 211 ods. 2 in fine Trestného poriadku).

V tejto súvislosti nie je pritom rozhodným záver okresného súdu, podľa ktorého je získanie relevantného súhlasu poškodeného s trestným stíhaním v predmetnej trestnej veci absolútne vylúčené vzhľadom pomer údajného poškodeného - oznamovateľa a údajného páchatel'a - obvineného, nakoľko títo musia s poukazom na obsah údajov v Obchodnom registri pri všetkých právnych úkonoch v mene spoločnosti C. a.s. konať spoločne, aby mohli byť tieto platné.

Podstatnejším sa javí v prvom rade spoľahlivo ustáliť, či medzi poškodenou spoločnosťou C. a.s. (zastúpenou samostatne Ing. L.) a obvineným existuje vzťah upravený v § 130 ods. 1 a 2 Trestného poriadku. Inak povedané, či je označená právnická osoba vo vzťahu k obvinenému takou osobou, voči ktorému by mala ako svedok právo odoprieť výpoveď.

Tu je potrebné zvýrazniť tú skutočnosť, že spoločnosť C., a.s. nie je a v rozhodnom čase ani nebola právnická osoba s majetkovou účasťou štátu ako ani právnická osoba, ktorá hospodári s verejnými financiami. Najvyššiemu súdu sa v tejto súvislosti javí ako rozumný a správny výklad prezentovaný okresným súdom, ktorý explicitne odkázal na nasledovné relevantné ustanovenia hmotného práva a

judikatúru:

„V zmysle § 20 Občianskeho zákonníka, právnické osoby sú subjekty, ktoré boli vytvorené ľuďmi (fyzickými osobami), a ktorým zákon priznáva postavenie právnických osôb. Pre právnickú osobu je okrem iného charakteristické, že svoju vôľu nevytvára sama o sebe, ale len prostredníctvom fyzických osôb a to tých, ktoré sú podľa povahy práva na to určené. Je nevyhnutné si uvedomiť, že len prostredníctvom fyzických osôb právnická osoba prejavuje svoju vôľu navonok (predovšetkým realizuje právne úkony). Právne úkony právnickej osoby vo všetkých veciach za ňu realizujú členovia jej štatutárnych orgánov a tiež jej zamestnanci alebo členovia, prípadne iné osoby, pokiaľ to ustanovujú osobitné predpisy alebo je to vzhľadom k ich pracovnému zaradeniu obvyklé.“

„Pri fyzických osobách, ktoré konajú (môžu konať) za právnickú osobu právne úkony, je nevyhnutné, predovšetkým s prihliadnutím k tomu, že ich prostredníctvom sa vytvára vôľa právnickej osoby, počítať s tým, že majú z titulu svojho postavenia (a z toho vyplývajúcej zodpovednosti) k tejto právnickej osobe taký vzťah, že by dôvodne pocítovali ujmu, ktorú utrpela právnická osoba, ako ujmu vlastnú.“

„Znenie § 9 ods. 1, ods. 2 zákona č. 9/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov upravuje pojem „spriaznená osoba právnickej osoby“, ktorou sa rozumie

- a) štatutárny orgán alebo člen štatutárneho orgánu, vedúci zamestnanec, prokurista alebo člen dozornej rady právnickej osoby,
- b) fyzická osoba alebo iná právnická osoba, ktorá má v právnickej osobe kvalifikovanú účasť,
- c) štatutárny orgán alebo člen štatutárneho orgánu, vedúci zamestnanec, prokurista alebo člen dozornej rady právnickej osoby uvedenej v písmene b),
- d) blízka osoba fyzickej osoby uvedenej v písmenách a) až c),
- e) iná právnická osoba, v ktorej má právnická osoba alebo niektorá z osôb uvedených v písmenách a) až d) kvalifikovanú účasť.

Spriaznenou osobou fyzickej osoby sa na účely tohto zákona rozumie blízka osoba fyzickej osoby, ako aj právnická osoba, v ktorej má fyzická osoba alebo blízka osoba fyzickej osoby kvalifikovanú účasť.“

„V predmetnej trestnej veci je nepochybné, že v spoločnosti C. a.s. bol a ešte stále je (obvinený) jeden zo štatutárnych orgánov spoločnosti a jej podpredsedom predstavenstva.“

„Keďže ohľadom posúdenia vzťahu medzi fyzickými a právnickými osobami, resp. určenia právnickej osoby, ako osoby blízkej, v našej súdnej praxi je evidentné vákuum a nás Najvyšší súd sa touto otázkou ešte nezaoberal, súd za použitia právnej komparatistiky poukazuje na rozhodnutie Najvyššieho súdu Českej republiky z 1. augusta 2002, sp. zn. 21Cdo 2192/2001, podľa ktorého: „je nepochybné, že medzi právnickou osobou a fyzickými osobami vznikajú vzťahy, a to nie len vzťahy právne a že ujmu, ktorú utrpela právnická osoba, môžu (niektoré) fyzické osoby dôvodne pocítovať ako ujmu vlastnú. Vzhľadom k tomu, že právnická osoba prejavuje svoju vôľu navonok iba prostredníctvom fyzických osôb, vznikajú rovnako vzťahy medzi právnickou osobou a týmito fyzickými osobami, fyzické osoby, ktoré vytvárajú vôľu právnickej osoby a ktoré prejavujú jej vôľu navonok, majú zrejme vždy blízke väzby a vzťahy k tejto (svojej) právnickej osobe. U fyzických osobách, ktoré konajú (môžu konať) za právnickú osobu právne úkony, majú vzťahy k právnickej osobe a záujem na jej pomeroch ďalšie fyzické osoby. Z hľadiska ich vystupovania v právnych vzťahoch však nemôže byť významný ich akýkoľvek vzťah tejto k právnickej osobe. Tak ako vo vzťahoch medzi fyzickými osobami nie je z hľadiska ustanovenia § 116 Občianskeho zákonníka podstatná ich akákoľvek vzájomná väzba, ale len vzťah určitej kvality, založený na pomere rodinnom alebo na pomere obdobnom rodinnému pomeru, musí aj vzťah tejto ďalšej fyzickej osoby k právnickej osobe - pokiaľ má mať právny význam - vykazovať určité vlastnosti. Tak je tomu predovšetkým v prípade, ak je fyzická osoba spoločníkom, členom alebo zamestnancom právnickej osoby, alebo má k právnickej osobe iný obdobný vzťah, a súčasne sa jej pomery právnickej osoby podstatným spôsobom dotýkajú. Za analogického použitia ustanovenia § 116 Občianskeho zákonníka, preto dovolací súd dôvodil, že za osobu blízku právnickej osoby je treba považovať taktiež fyzickú osobu, ktorá je spoločníkom, členom alebo zamestnancom

právnickej osoby, alebo ktorá má k právnickej osobe iný obdobný vzťah, a súčasne, keby dôvodne pociťovala ujmu, ktorú utrpela právnická osoba, ako ujmu vlastnú".

Možno poukázať aj na doktrinálny názor plynúci z odbornej literatúry (napr. Fekete, I.: Občiansky zákonník I. Veľký komentár. Bratislava: Eurokódex, 2011, str. 537 a nasl., podľa ktorého „... aj v takýchto prípadoch musí vzťah konajúceho subjektu a blízkej osoby vykazovať určité vlastnosti. Tak je tomu hlavne v prípade, ak je fyzická osoba spoločníkom právnickej osoby a súčasne sa pomery právnickej osoby podstatným spôsobom dotýkajú tohto subjektu. Za osobu blízku právnickej osobe tak možno považovať fyzickú osobu, ktorá je spoločníkom v právnickej osobe a ktorá by súčasne dôvodne pociťovala ujmu, ktorú by utrpela právnická osoba ako ujmu vlastnú".

Aj s poukazom na gramatické znenie § 211 ods. 2 Trestného poriadku možno dospieť k záveru, že Trestný poriadok pripúšťa možnosť udelenia súhlasu poškodeného právnickou osobou - za podmienky, že nepôjde o takú právnickú osobu, vo vzťahu ku ktorej je nemožnosť použitia označeného ustanovenia Trestného poriadku normovaná *expressis verbis*.

Rovnako aj použitím teleologického výkladu (výkladom prostredníctvom optiky účelu a zmyslu právnej normy) nemožno logicky dospieť k takému záveru, že by zákonodarca napriek pomerne jednoznačne znejúcej formulácii právneho predpisu zamýšľal nepriznať právnickej osobe (ktorá nie je rýdzo verejnoprávnym subjektom) totožné oprávnenia, ako (s tam uvedenými rovnako explicitne formulovanými výnimkami) osobe fyzickej. Zjednodušene povedané, zákonom upravené obmedzenie možnosti udeliť súhlas poškodeného aj právnickou osobou nemožno vyložiť v spojení so zásadou rozumného a spravodlivého usporiadania práv a povinností subjektov trestného konania tak, že by v sebe nepriamo ponímalo aj nemožnosť udelenia súhlasu poškodeného, ak je poškodeným právnická osoba, ktorá je navyše subjektom súkromnoprávnej povahy.

V tejto súvislosti neobstojí ani prípadná protichodná argumentácia podopretá najmä o závery plynúce z judikatúry alebo odborných názorov z prostredia Českej republiky. Právna úprava platná a účinná na území Českej republiky totiž neobsahuje ustanovenie, ktoré by bolo obsahovo alebo významovo blízke negatívnej definícii poškodeného, ktorým je právnická osoba.

Čo sa samotnej povahy vzťahu medzi poškodenou obchodnou spoločnosťou a obvineným týka, k tomu najvyšší súd uvádza nasledovné:

V prvom rade je potrebné poukázať na záver prijatý tak okresným, ako aj odvolacím súdom. Tento obsahovo spočíva v tom, že pomer údajného poškodeného - oznamovateľa a údajného páchatel'a - obvineného bol jednoznačne preukázaný s poukazom na obsah údajov v Obchodnom registri, t. j. že títo obaja sú štatutárnym orgánom spoločnosti C. a.s., IČO: XX XXX XXX, so sídlom B. M. XX, L. L. a to od 21. apríla 2004, pričom ani jeden z nich nemá oprávnenie za spoločnosť konať samostatne, ale výhradne spoločne a to tak, že k obchodnému menu spoločnosti pripoja obaja svoje podpisy.

Takisto je vhodné odkázať na právny záver prijatý Najvyšším súdom Českej republiky dňa 27. januára 2010, sp. zn. 29 Cdo 4822/2008, podľa ktorého „v prípade fyzických osôb, ktoré robia (môžu robiť) v mene právnickej osoby právne úkony, je potrebné, najmä s prihliadnutím na to, že ich prostredníctvom sa utvára vôľa právnickej osoby, uvažovať s tým, že majú z titulu svojho postavenia a z neho vyplývajúcej zodpovednosti k tejto (svojej) právnickej osobe taký vzťah, že by dôvodne pociťovali ujmu, ktorú utrpela alebo by mohla utrpieť právnická osoba, ako vlastnú". S prihliadnutím na skutkový stav je zrejmé, že práve obvinený O. F. má z titulu svojho postavenia ako štatutára dotknutej obchodnej spoločnosti - fyzickej osoby, ktorá môže (pozn.: spoločne s oznamovateľom a ostatným štatutárom poškodenej spoločnosti Ing. L.) postavenie osoby, ktorá nepochybne môže dôvodne pociťovať ujmu, ktorú by právnická osoba utrpela, resp. mohla utrpieť ako svoju vlastnú. Uvedené primerane platí aj pre vzťah poškodenej spoločnosti k Ing. L. a medzi štatutármi navzájom: ich zhodný prejav vôle je totiž obligatórnou podmienkou každého právne perfektného právneho úkonu poškodenej právnickej osoby.

Ak generálny prokurátor dôvodí tým, že okresný súd argumentoval s poukazom na súdne rozhodnutia vychádzajúce z odlišného skutkového stavu (poškodená právnická osoba zastúpená štatutárnym orgánom, ktorý bol vo vzťahu k osobe páchatel'a blízkou osobou podľa § 127 ods. 4 Trestného zákona - syn, manžel, dobrý blízky priateľ, rodinný známy), ide s odkazom na skôr vyjadrené právne úvahy o príliš úzky výklad. Tu je totiž podstatné, že úzky vzťah obdobný tomu, ktorý je predpokladaný v naposledy označenom ustanovení Trestného zákona je v kontexte prejednávanej trestnej veci založený tým, že obaja menovaní sú jedinými štatutármi dotknutej poškodenej spoločnosti, pričom akékoľvek právne relevantné konanie poškodenej právnickej osoby je podmienené ich spoločne vyjadreným prejavom vôle. Zároveň je z obsahu spisu nesporné, že ak by z údajov v Obchodnom registri vyplývalo oprávnenie toho - ktorého štatutára konať samostatne, súhlas osoby oprávnenej konať za právnickú osobu s trestným stíhaním alebo pokračovaním v ňom jednoducho udelený nebol, nakoľko orgány činné v trestnom konaní Ing. L. ako oznamovateľa trestného činu tohto jeho práve vôbec nepoučili.

Len konštatovanie, že Ing. L. nie je vo vzťahu k obvinenému v žiadnom príbuzenskom alebo inom obdobnom pomere, nemožno považovať za právne relevantný súhlas s trestným stíhaním obvineného. V tejto súvislosti je potrebné poukázať na znenie § 212 ods. 1 a 2 Trestného poriadku, podľa ktorého poškodený oznámi prejav vôle podľa § 211 ods. 1 prokurátorovi alebo policajtovi písomne alebo ústne do zápisnice; súhlas s trestným stíhaním môže poškodený výslovným vyhlásením vziať kedykoľvek späť a to až dovtedy, kým sa odvolací súd odoberie na záverečnú poradu.

Z toho je zrejmé, že súhlas s trestným stíhaním pre trestné činy uvedené v § 211 ods. 1 musí poškodený udeliť minimálne písomnou formou, pričom ak nebol daný písomne, orgán činný v trestnom konaní poškodeného pri výsluchu požiadava, aby sa vyjadril, či udeľuje súhlas s trestným stíhaním. V spojení s ods. 2 naposledy citovaného ustanovenia Trestného poriadku je teda rovnako možné dospieť k záveru, že aj udelenie súhlasu je vo svojej podstate viazané na podmienku výslovného prejavu vôle a nemožno ho zamieňať so všeobecným poučením svedka podľa § 130 ods. 1 a nasl. Trestného poriadku. Podstatné však je, že v celom priebehu trestného konania k vyžiadaniu súhlasu poškodeného zo strany OČTK jednoducho nedošlo vôbec.

S poukazom na uvedené neobstojí ani argumentácia generálneho prokurátora vo vzťahu k nesprávnej právnej kvalifikácii zisteného skutku, nakoľko aj pre trestný čin sprenevery podľa § 213 Trestného zákona je podľa § 211 ods. 1 Trestného poriadku možno trestné stíhanie začať a v už začatom trestnom stíhaní pokračovať len so súhlasom poškodeného. Tak či onak sa totiž v kontexte trestnej veci obvineného jedná o trestný čin, ktorý by mohol byť spáchaný výhradne ku škode označenej právnickej osoby.

Čo sa týka zostávajúcej námietky spočívajúcej v nesprávnosti úvah okresného súdu ohľadom možnej aplikácie princípu „ultima ratio“ žiada sa dovolaciemu súdu dodať, že z odôvodnenia uznesenia súdu prvého stupňa je zrejmé, že toto konštatovanie malo skôr povahu obiter dictum vysloveného názoru a rozhodne nebolo podstatným dôvodom pre konečné rozhodnutie vo veci samej. Z toho dôvodu sa najvyšší súd trestnou vecou z takto vymedzeného hľadiska ani bližšie nezaoberal a v tejto časti argumentáciu generálneho prokurátora nepovažoval za podstatne relevantnú.

Vzhľadom na skutočnosť, že najvyšší súd v súhrne nezistil naplnenie dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku, tak ako v podanom dovolaní namietal generálny prokurátor, rozhodol tak, ako je uvedené vo výroku tohto uznesenia.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu opravný prostriedok nie je prípustný.